

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ ЗА Е- УЧЕБНИК „ТУРИЗАМ, МЕНАЏМЕНТ И АНИМАЦИЈА”
ОД Д-Р ЗЛАТКО ЈАКОВЛЕВ ПО ПРЕДМЕТОТ МЕНАЏМЕНТ НА АНИМАЦИИ
ВО ТУРИЗМОТ НА ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” – ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 2102-263/8 од 10.11.2021 на 255. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика, одржана на ден 20.1.2021 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р **Лидија Симонческа**, ред. проф. на Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола, Факултет за туризам и угостителство – Охрид;
- д-р **Бранко Николоски**, ред. проф. на Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола, Факултет за туризам и угостителство - Охрид

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „ТУРИЗАМ, МЕНАЏМЕНТ И АНИМАЦИЈА” од проф. д-р Златко Јаковлев, ред. професор на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, наменет за студентите на втор циклус студии на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот за учебник „Туризам, менаџмент и анимација” од авторот проф. д-р Златко Јаковлев е компатибилен со Наставната програма на предметот Менаџмент на анимации во туризмот, што се изучува на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, во II семестар на постдипломските студии на насоката Меѓународен туризам.

Ракописот е напишан на А4 формат, нормален проред, фонт Arial со македонска поддршка, големина на буквите 11. Предложениот обем по содржина ги задоволува критериумите според предвидениот број часови при што се слуша како избран предмет на насоката: Туризам со 3+2+1 во II семестар. Текстот е подготвен според пропишаната Наставна програма и барањата кои се поставуваат пред студентите, а кои се однесуваат на реализација на наставните часови во рамките на предметот Менаџмент на анимации во туризмот. Во таа смисла, во ракописот детално се разработени 18 глави, а во секоја од нив се разработени основните поставки, потребата и значењето на сите поими, категории и карактеристики на туризмот, менаџментот и анимацијата во туризмот, бидејќи менаџерите се одговорни за креирање на анимациските програми, а аниматорите нивно реализирање.

Пишуваниот материјал ја третира проблематиката на развојот на туризмот, менаџментот и анимацијата во туризмот и нивната улога и значење за работењето на претпријатијата од областа на туризмот, како и големото значење на анимацијата како интегрален сегмент на туристичката понуда, како и нивното влијание врз вкупната економија на одредена земја, а посебно во Република Македонија. Авторот проф. д-р Златко Јаковлев истакнува дека менаџментот, со оглед на неговото значење и важност во работењето на претпријатието, а посебно од доменот на туризмот и угостителството, покривајќи ги сите функции на работење, истиот се наметнува како императив. Според авторот, огромниот интерес е производ на: општествениот карактер на менаџментот со кој се каналзираат одговорностите во насока на ефикасно и ефективно реализирање на целите, фактот што менаџментот е базична карактеристика на индустриското општество, тоа што менаџментот е најзначаен орган во претпријатието со што тој останува фундаментална и доминантна институција сè додека постои цивилизацијата. Во тој контекст, авторот истакнува дека менаџментот е универзална активност која се применува и се наоѓа во сите

видови организациски системи (влади, министерства, општини, универзитети, хотели, туристички агенции, комунални претпријатија, аеродроми, трговски претпријатија, болници, компании, општествени организации, политички партии и друго) и е присутен во сите функции и хиерархиски нивоа на тие системи. Според тоа, авторот истакнува дека менаџментот е динамичен процес, бидејќи му дава живот на секој аспект на деловните активности.

Исто така, пишуваниот материјал ја третира проблематиката на едно од поважните сегменти во развојот на туризмот, а тоа е потребата од организирање на содржината на туристичкиот престој. Во процесот на развој на туризмот како феномен на 21 век, анимацијата е еден од најважните сегменти на туристичката понуда, па истата се наметнува како императив.

Понудениот ракопис укажува на потребата дека туристичката понуда, единствено преку туристичката пропаганда е во можност да ја зголеми економската ефикасност во нејзиното работење, но едновременно водејќи грижа и не занемарувајќи ги хуманистичките димензии на туризмот. Анимацијата во туризмот ја збогатува туристичката понуда со најразновидни содржини и ги мотивира посетителите на активен и посодржински престој. Сите напори за зголемување на туристичкиот промет и проширување на економската корист од туризмот се само толку делотворни, колку што се базирани врз потребите, желбите, склоностите и навиките на посетителите. Затоа треба на посетителите да им се даваат соодветни услуги кои ќе бидат адекватно менаџирани и од коишто ќе бидат задоволни.

Иако постојат одреден број автори кои се занимавале со проучување на оваа проблематика од теоретски аспект, сепак, мал е бројот на истражувања од оваа област во нашата земја. Оттука, понудениот пишуван материјал ја проучува од научен и стручен аспект проблематиката за потребата, значењето и оправданоста на менаџментот и анимациите во туризмот, притоа давајќи практични примери преку адекватни вежби, како и презентирајќи предлог програми за анимација на посетителите во Македонија. Во поднесениот ракопис на еден многу конкретен начин, преку приказ на соодветни примери, се даваат јасни и детални осврти на најинтересните точки кои ја третираат анимацијата во туризмот, како исклучително актуелна проблематика.

Ракописот методолошки е структуриран во 18 глави кои меѓу себе се надополнуваат. Секоја глава започнува со кратко информативно појаснување за точките кои ја обработуваат главната тема понудена како глава.

Првата глава е насловена Поим за туризам. Во оваа глава се истакнува дека туризмот претставува значајна општествено-економска појава која навлегува во сите пори на економскиот, општествениот, политичкиот, спортскиот и културниот живот. Овој феномен претставува хетерогена појава и затоа при негово проучување треба да се користи мултидисциплинарен приод.

Втората глава ја обработува проблематиката за условите за развој на туризмот. Оттука, интерес предизвикуваат слободното време и слободните финансиски средства како објективни услови за развој на туризмот и желбите на потенцијалните посетители за вклучување во туристичките текови, како и други услови кои се значајни за туризмот.

Третата глава се однесува на современиот туризам. Авторот најпрво се осврнал на почетоците на современиот туризам, потоа на масовниот туризам и на крај го елаборирал одржливиот развој на туризмот.

Современите тенденции во туристичкиот пазар се елаборирани во четвртата глава. Најпрво, авторот се осврнал на карактеристиките и специфичностите на современиот туристички пазар, а потоа ги истакнал современите трендови во туристичкиот пазар, како на страна на туристичката побарувачка, така и на страна на туристичката понуда, во светски и европски рамки и со посебен осврт на Република Македонија.

Во петтата глава се разработени футуролошките ставови на туризмот. Имено, во рамки на оваа глава авторот се осврнал на проекциите на идниот развој на туризмот.

Шестата глава е насловена Теоретски основи во проучувањето на менаџментот во туризмот. Во оваа глава авторот најнапред ги согледал теоретските аспекти на туризмот,

потоа се осврнал на функциите на менаџментот во туризмот, ги елаборирал и нивоата на менаџментот и на крај од оваа глава ги апострофирал улогите на менаџерите во туризмот за ефикасност и ефективност во деловните активности.

Процесот на менаџмент во туризмот е седмата глава. Во неа авторот детално го разработил прашањето за планирање во менаџментот на туризмот, потоа се осврнал на организирање во менаџментот на туризмот, управување и раководење во менаџментот на туризмот и угостителството е наредна теза која е предмет на елаборација, следно го разработил координирањето во менаџментот на туризмот и на крај од оваа глава го согледал контролирањето во менаџментот на туризмот и угостителството.

Во осмата глава авторот се осврнал на Современиот менаџмент во туризмот, каде што посебно ги елаборирал генералниот менаџер во туризмот, неговите одговорности, потоа го согледал стратегискиот менаџмент во туризмот и угостителството, го разработил менаџментот на средно ниво и на крај го обработил менаџментот на најниско ниво.

Деветтата глава е насловена: улогата и значењето на менаџментот за работењето на претпријатијата од областа на туризмот. Во неа се елаборирани менаџментот и неговото значење за работењето на претпријатијата од областа на туризмот и угостителството, потоа бизнис конекциите на претпријатијата од областа на туризмот и угостителството, нивната трансформација, состојбата со туристичко-угостителскиот менаџмент во нив и на крај од оваа глава ја разработува перспективата на работењето на претпријатијата од областа на туризмот и угостителството.

Во десеттата глава авторот најнапред се осврнал на теоретските аспекти на анимацијата во туризмот, каде што се задржал на поимот и дефинирањето на анимацијата во туризмот, нејзиното значење, целите и принципите. Во тој контекст ќе се разработи интерперсоналната комуникација суштина на анимацијата во туризмот, каде што посебно се осврнал на жанровите на јавно комуницирање, потоа моделите на комуникација во анимацијата, како и факторите за успешно комуницирање.

Потоа, во единаесеттата глава авторот ја се согледал анимацијата како интегрален сегмент на туристичката понуда, каде посебно се детерминирале природните вредности и нивните анимационски карактеристики, како и антропогените вредности и нивните анимационски карактеристики и согледувајќи ја анимацијата како содржина на вонпансионската понуда.

Натаму, во дванаесеттата глава авторот се задржал на менаџментот на анимацијата во туризмот, планирањето на анимацијата во туризмот, програмирањето на анимацијата на посетителите за време на туристичкиот престој, во чија рамка се осврнал на принципите на програмирање, типовите програми, факторите кои делуваат врз програмирањето на анимацијата на посетителите, при што посебно се детерминирале просторот како фактор на програмирање на анимацијата, кадрите како фактор на програмирање на анимацијата и приспособување на анимационските програми спрема потребите, карактеристиките и менталитетот на посетителите. Организирањето на анимацијата во туризмот е следната функција на менаџментот која беше елаборирана, каде што поединечно се согледа организирањето на спортско-рекреативната анимација за време на туристичкиот престој, потоа организирањето на културно-забавната анимација за време на туристичкиот престој и организирањето на анимацијата за излети и прошетки за време на туристичкиот престој. Управувањето на анимацијата во туризмот е следна менаџмент функција на која се осврнал во рамките на горенаведената теза.

Авторот ги се согледал и улогите на субјективниот фактор во збогатување на содржината на туристичкиот престој во тринаесеттата глава, каде што посебно ги елаборирал психофизичките карактеристики на аниматорот, улоги кои треба да ги исполнува аниматорот во односот со посетителите и стручниот профил на аниматорот.

Четиринаесеттата глава е насловена Ефектите и финансирањето на анимацијата во туризмот, каде што авторот посебно се осврнал на директните и индиректните ефекти на анимацијата во туризмот, потоа ги разработил општествените ефекти на анимацијата во туризмот и на крај од оваа теза се задржал на финансирање на анимацијата во туризмот и угостителството.

Во петнаесеттата глава авторот се осврнал и на методите и техниките за истражување на анимацијата во туризмот, каде што најнапред го елаборирал методот на опсервација, потоа на методот анкета, па на интервју и на крај се осврнал на методот на скалирање.

Натаму, во шеснаесеттата глава авторот ја елаборирал анимацијата во туристичката пропаганда, каде што најнапред се осврнал на поим и дефинирање на туристичката пропаганда, потоа ги согледал видовите и целите на туристичката пропаганда и на крај се задржал на презентирање на анимацијата преку туристичката пропаганда.

Авторот се задржал и на некои истражувања за анимацијата во туризмот во седумнаесеттата глава.

И на крај, во осумнаесеттата глава авторот се осврнал на практична примена на анимацијата во туризмот.

На крајот, соодветно се нотирани сите библиографски единици кои се цитирани во текстот. Може да се констатира извонредна систематичност во презентирањето на содржините на ракописот. Авторот покажува големи научни и стручни познавања на третираната проблематика. Начинот на презентирање на овие сложени прашања од областа на менаџментот и анимацијата во туризмот е многу пристапен со примена на јасни примери од непосредната практика, што овозможува стекнување многу јасна слика за подготовка на наставниот час по предметот Менаџмент на анимации во туризмот.

Сметаме дека материјалот, како универзитетски учебник, претставува извонредна основа за подготовка на студентите во делот на теоретските барања, но едновременно и практичните потреби по предметот Менаџмент на анимации во туризмот за студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Концизното и експлицитно презентирање на проблематиката од областа на менаџментот и анимацијата во туризмот дава голема можност за користење на овој материјал и од страна на сите оние чинители кои на каков било начин се директно или индиректно поврзани со менаџирање на развојот на анимацијата во туризмот.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за е-универзитетски учебник „Туризам, менаџмент и анимација“ од авторот проф. д-р Златко Јаковлев разработува едно од покомплексните прашања присутни во теоретската мисла која го проучува феноменот менаџмент и анимација во туризмот. Прашањето за апликативна примена на анимацијата во туристичкото стопанство е актуелно и постојано иницира мотиви за негово натамошно проучување. Разработените содржини се во согласност со Наставниот план и содржините на предметот Менаџмент на анимации во туризмот, што го изучуваат студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, во II семестар на постдипломските студии на насоката Меѓународен туризам. Приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите и условите за издавање е-универзитетски учебник пропишани според Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

Рецензентската комисија предлага ракописот „Туризам, менаџмент и анимација“ од авторот проф. д-р Златко Јаковлев да биде издаден во електронска форма како е-универзитетски учебник за потребите на студентите на постдипломските студии на насоката Меѓународен туризам на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Лидија Симонческа, редовен професор, с.р.
Д-р Бранко Николоски, редовен професор, с.р.